nių tinklų, vietomis išlikęs nesuardytas XVIII–XIX a. kultūrinis sluoksnis bei to paties laikotarpio medinių pastatų pamatai. 50–100 cm gylyje fiksuoti 2 medinių pastatų pamatų fragmentai (4 pav.) bei 2 lygmenys akmeninių grindinių, datuojamų XVIII–XX a. Įžemis – rusvas žvyras, pasiektas 1,2–1,4 m gylyje.

2020 m. atidengtų architektūrinių struktūrų liekanas įvertino VšĮ „Architektūros tyrimų centro“ specialistės V. Veževičienė, D. Saulytienė ir I. Liaudanskaitė. Atlikus aptiktų pamatų fragmentų architektūros natūros tyrimus ir sugretinus juos su turimais istoriniais, kartografiniais bei archeologiniais duomenimis, nustatyta, jog akmenų mūro (M1) fragmentas buvo medinio pastato, funkcionavusio XVIII–XIX a., pamatas. Gali būti, kad pastatas sudegė per vieną iš XVIII a. II pusėje vykusių gaisrų (net 3 gaisrai kilo 1788 m.). Kiemo grindinio (G) fragmentas funkcionavo panašiu laikotarpiu kaip ir M1 – XVIII–XIX a. Buvusio medinio pastato pamato akmenų mūro fragmentas (M2) yra vėlesnio nei M1 ir G laikotarpio (užstatytas ant grindinio G) ir datuojamas XIX–XX a. Pastatas galėjo funkcionuoti iki XX a. pradžios (istoriniais duomenimis, 1915 m. gaisro metu sudegė ir dalis Vytauto gatvės medinių pastatų). Aptiktų fragmentų vietos leidžia manyti, jog dabartinės Vytauto gatvės raudonoji linija nuo XVII–XVIII a. pakito 2 kartus, t. y. platėjo P kryptimi. Tačiau šiai prielaidai patvirtinti duomenų neužtenka.

Vytauto St. 8

In 2020, an excavation (28 m^2), field evaluation (2 m^2), and survey (7 m^2) were conducted at the site of a new gas main route at Vytauto St. 8 in Kretinga (Fig. 1). In all, roughly 33 m^2 were excavated. A 1.2 m thick, 18th–20th-century cultural layer with contemporaneous finds was recorded (Figs. 2, 3). Fragments of the foundations of 2 wooden buildings (?) (Fig. 4) and 2 levels of stone paving dating to the 18th–20th centuries were recorded. Sterile soil: brown gravel was reached at a depth of 1.2–1.4 m.

4 pav. Tyrimų metu aptikti XVIII–XIX a. medinio pastato akmeniniai pamatai. R. Šiaulinsko nuotr.

Fig. 4. The discovered stone foundation from an 18th–19th-century wooden building.

KUDIRKOS NAUMIESTIS

Mindaugas Grikpėdis,
Auksė Rusteikytė

Tyrimai Dariaus ir Girėno gatvėje 26

2020 m. Kudirkos Naumiestyje (Šakių r., Kudirkos Naumiesčio sen.), greta pastato, esančio Dariaus ir Girėno g. 26, ŠR sienos, projektuojamo viešojo tualeto vietoje, ištirtas 2 m^2 ploto šurfas (1 pav.). Radiniai perduoti LNM. Archeologiniai tyrimai artimiausioje aplinkoje vykdyti 1992 m., V. Kudirkos g. 29. Tuomet archeologinio sluoksnio neaptikta (*LIIR*, f. 1, b. 1969). 1994 m. Dariaus ir Girėno g. 18–20 ištirtose 3 perkasose atidengtas 1,05–1,4 m sto-

1 pav. Šurfo PV sienelės stratigrafija. M. Grikpėdžio nuotr.

Fig. 1. The stratigraphy of the test pit's SW wall.

rio kultūrinis sluoksnis. Apatinis horizontas datuotas XVIII–XIX a. (*LIIR*, f. 1, b. 2305). 2011 m. įrengiamų vandentiekio ir nuotekų tinklų vietose, Dariaus ir Girėno gatvės R dalyje tirtuose šurfuose aptiktas 45–100 cm storio XVII a. II pusės – XVIII a. kultūrinis sluoksnis bei XIX a. I pusės gatvės grindinys. V. Kudirkos gatvėje tirtuose šurfuose neaptikta nei archeologinio sluoksnio, nei pavienių radinių (*KPC DF*, f. 29, ap. 1, b. 3224). 2013 m. Tilto g. 20 atliktų tyrimų metu aptiktas 1,7–1,85 m storio XVII–XXI a. sluoksnis (*LIIR*, f. 1, b. 6801). 2015 m. Dariaus ir Girėno gatvės V dalyje tirtuose šurfuose aptiktas sluoksnis su pavieniais XVII–XVIII a. radiniais, Bažnyčios gatvės centrinėje dalyje tirtuose šurfuose nuo 75 cm gylio atidengtas XVII–XIX a. sluoksnis, o Varpo gatvėje tirtuose šurfuose kultūrinis sluoksnis išlikęs fragmentiškai, aptikta pavienių XVII–XVIII a. radinių (*LIIR*, f. 1, b. 7430). 2017 m. žvalgymų Dariaus ir Girėno gatvės centrinėje dalyje metu archeologinio sluoksnio nerasta (LIIR, f. 1, b. 8548).

2020 m. tirtame šurfe po velėna buvo XX a. suformuoti sluoksniai su griuvenomis – raudonų plytų nuolaužomis, akmenimis, stiklo fragmentais, juose aptikta XVII–XX a. buitinės keramikos, stiklinių butelių šukių. Šurfo ŠV sienelės stratigrafijoje 40–80 cm gylyje išryškėjo akmenų konstrukcija – galbūt buvusio statinio

2 pav. XVII–XIX a. radiniai: 1 – buitinės keramikos šukės; 2 – stiklo indų fragmentai; 3 – geležinė rankenėlė. A. Rusteikytės nuotr.

Fig. 2. 17th–19th-century finds: 1 – sherds of household pottery; 2 – glass vessel shards; 3 – an iron handle.

pamato fragmentas. Sienelėje matomos dvi eilės akmenų (26x19, 27x15, 25x18, 19x9, 18x13, 16x11 cm dydžio), rištų kalkių skiediniu. Pagal stratigrafiją konstrukcija datuojama XIX a. II puse – XX a. I puse.

Nuo 60 cm gylio tirtas pilkas smėlingas sluoksnis, kuriame buvo stambesnių angliukų, aptikta daug XVII–XIX a. būdingos buitinės keramikos, stiklo indų fragmentų, geležinė rankenėlė (2 pav.), kaltinių vinių bei gyvulių kaulų. Šurfo ŠV kampe šis horizontas suardytas XIX a. – XX a. I pusėje įrengus duobę, kurios sienos tvirtintos lentomis. Į šurfą pateko 85x80 cm dydžio struktūros kampas, o likusi jos dalis tęsiasi už šurfo V ir P sienelių. Struktūros kraštuose buvo 2–3 cm storio medienos kontūras su kalkių priemaišomis. Struktūros užpildas – pilkas smėlingas gruntas su molio priemaišomis, plytų nuolaužomis, kalkėmis, medienos fragmentais, XVII–XX a. I pusės radiniais: buitine keramika, stiklo butelių ir taurių fragmentais, geležiniu peiliu (3 pav.), taip pat rasta pelės kaukolės dalimi. Struktūros dugnas pasiektas 1,1 m gylyje.

Tiriant sluoksnį, buvusį už dėžės ribų, 60–80 cm gylyje aptiktos dvi išskirtinės lėkščių šukės (4 pav.). Lėkštės pagamintos Anglijoje, greičiausiai Strafordšyro manufaktūrose iš akmens masės, dengtos druskos glazūra, sukuriant apelsino žievelės efektą. Tokio tipo keramika Anglijoje pradėta gaminti 1720 m., o maždaug nuo 1740 m. gamybos technologija patobulinta pradėjus gaminti spaudimo formas, kuriomis būdavo įspaudžiami įvairūs papuoši-

4 pav. 1740–1765 m. Anglijoje gamintų lėkščių šukės. A. Rusteikytės nuotr.

Fig. 4. Sherds of a plate manufactured in England in 1740–1765.

3 pav. XVII–XIX a. radiniai: 1 – buitinės keramikos šukės; 2 – stiklo indų fragmentai; 3 – peilis. A. Rusteikytės nuotr.

Fig. 3. 17th–19th-century finds: 1 – Sherds of household pottery; 2 – glass vessel shards; 3 – a knife.

5 pav. XVII–XVIII a. radiniai: 1 – buitinės keramikos šukės; 2 – geležinė rankenėlė. A. Rusteikytės nuotr.

Fig. 5. 17th–18th-century finds: 1 – sherds of household pottery; 2 – an iron handle.

mai. Vienas populiariausių ornamentų, angliškai vadinamas *dot, diaper and basketweave*, puošia ir Kudirkos Naumiestyje aptiktas šukes. Spaudimo formų naudojimas kuriant ornamentą leidžia jas datuoti 1740–1765 m. ir manyti, kad sluoksnis, kuriame rastos šukės, yra ne ankstyvesnis nei XVIII a. II pusės. Tokios technologijos keramikos lėkštėms taip pat būdingi dantyti pakraštėliai, imituojantys jūros šukučių kriauklių kraštelius. Yra žinoma, kad po to, kai Didžioji Britanija 1756 m. sudarė sąjungą su Prūsijos karalyste kovai su Prancūzija Septynerių metų kare, specialiai užsakius pagamintos lėkštės su tokiais pat ornamentais, kaip ir rastos Kudirkos Naumiestyje, tik jas dar puošė įrašas *Success to the King of Prussia and his Forces*, prūsiškas erelis, raitelis ant žirgo ir karo trofėjai.

Nuo 1,1 m gylio atidengtas tamsiai pilkas smėlingas kultūrinis sluoksnis su XVII–XVIII a. radiniais. Šis horizontas centrinėje šurfo dalyje tęsėsi iki 1,4 m gylio – įžemio, o PR dalyje gilėjo iki 1,8 m gylio – įžemio. Šioje vietoje galbūt buvo ūkinės paskirties duobė, kurios dugne fiksuotas iki 5 cm storio sutręšusios medienos sluoksnelis. Greičiausiai duobės dugnas buvo išklotas lentomis. Šiame horizonte rasta redukcinėje aplinkoje degtos keramikos bei žalia glazūra dengtų indų šukių, geležinė rankenėlė (5 pav.) bei gyvulių kaulų. Šurfo ŠR dalyje minėtas tamsiai pilko grunto sluoksnis buvo perkastas – čia po smėliu išryškėjo maišyto smėlingo grunto sluoksnis su akmenų sankaupa, kuriame rasta buitinės keramikos ir koklių fragmentų.

The Investigation at Dariaus ir Girėno St. 26

A 2 m^2 test pit was excavated in Kudirkos Naumiestis (Šakiai District). The cultural layer was 1.4–1.8 m thick (Fig. 1) with 3 formation stages being distinguished: 20th-century layers up to 60 cm deep; an 18th–19th-century horizon at a depth of 0.6–1.1 m and containing contemporaneous sherds of household pottery, glass

vessel shards, iron finds (Fig. 2), animal bones, and sherds of plates decorated with dot, diaper, and basketweave designs (Fig. 4); and a 17th–18th-century cultural layer at a depth of 1.1–1.8 m and containing sherds of reduction fired ceramics and green-glazed vessels characteristic of that period as well as animal bones (Fig. 5). A fragment of the stone foundation from a building that stood there in the second half of the 19th – first half of the 20th century was recorded at a depth of 40–80 cm in the test pit's NW wall. A 19th – first half of the 20th-century pit, which had been reinforced with wooden planks and containing 17th – first half of the 20th-century finds (Fig. 3), was excavated in the test pit's NW corner.

Vytautas Juškaitis

Tyrimai Kudirkos Naumiestyje

2020 m. Kudirkos Naumiestyje (Šakių r., Kudirkos Naumiesčio sen.), Tilto gatvėje, apšvietimo kabelių ir lietaus kanalizacijos tranšėjų vietose, atlikti archeologiniai tyrimai. Darbai vyko dviem etapais. Pradžioje tose vietose, kur iki šiol nebuvo vykdyti archeologiniai tyrimai, iškasti 1,5x1 m, 1,7x1 m dydžio 5 šurfai, bendras 7,7 m^2 plotas. Vėliau remiantis ištirtų šurfų ir anksčiau vykdytų archeologinių tyrimų duomenimis, tose vietose, kuriose aptinkamas vertingas kultūrinis sluoksnis, datuojamas XVIII a. ir ankstesniais laikais, prieš vykdant statybos darbus atlikti detalieji tyrinėjimai. Iš viso tyrinėtos 6 perkasos, kurių bendras plotas 162 m^2.

Šurfe 2 po velėna aptiktas 50–55 cm storio kultūrinis sluoksnis, datuojamas XX a. Šurfo centre rastas pastato, čia stovėjusio iki XX a. vidurio, pamatas. Nuo jo į P 55–60 cm gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus aptiktas šviesiai pilko priemolio ir priesmėlio sluoksnis su XVIII a. – XIX a. pradžia datuojamais radiniais. Šis 60–65 cm storio sluoksnis priglunda prie pamato. Giliau, 1,2 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus, aptiktas 35–40 cm storio pilko smėlio sluoksnis be radinių. Jis perkastas kasant duobę pamatui. Įžemis, rusvas smėlis, aptiktas 1,65–1,75 m gylyje. Sienos pamato apačia yra 1,65 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. ***Šurfe 3*** po asfaltu aptiktas supiltinis rusvo smėlio sluoksnis. Giliau, 50–75 cm gylyje, rastas 35–70 cm storio šviesiai pilko smėlio sluoksnis, datuojamas XIX a. – XX a. I puse. Po juo, 1,1–1,2 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus, aptiktas 15–40 cm storio pilko durpingo smėlio sluoksnis. Jame rastas Stanislovo Augusto Poniatovskio šilingas, buitinės keramikos šukių, gyvūnų kaulų. Sluoksnis datuojamas XVIII a. Giliau, 1,35–1,55 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus, aptiktas įžemis, baltas smėlis. ***Šurfe 4*** po viršutine kultūrinio sluoksnio dalimi, datuojama XX a., 90 cm gylyje aptiktas 40–45 cm storio pilko priemolio, maišyto su rusvu priemoliu, sluoksnis, datuojamas XVII–XVIII a. Jame rasta buitinės keramikos šukių ir gyvūnų kaulų. Įžemis fiksuotas 1,3 m gylyje. Šurfuose 1 ir 5 aptinkamas 0,65–2 m storio kultūrinis sluoksnis, datuojamas XIX–XX a.

Antrajame etape atlikti detalieji tyrinėjimai tose vietose, kur šurfuose anksčiau vykdytų archeologinių tyrimų duomenimis buvo aptiktas vertingas kultūrinis sluoksnis.

Perkasa 1 ištirta šurfo 2 vietoje, kur buvo aptiktas pamatas ir XVIII a. – XIX a. pradžia datuojamas kultūrinis sluoksnis. Ši perkasa 31x1–1,5 m dydžio (40 m^2). Perkasoje po velėna rastas 40–60 cm storio kultūrinis sluoksnis, datuojamas XX a. II puse. Aptikti to paties pastato 6 pamatų fragmentai. Namas statytas XIX a. pradžioje, sugriautas per II Pasaulinį karą ir nebuvo atstatytas.